

Dr. sc. Jozo Čizmić,
docent Pravnog fakulteta u Splitu

NEVENKO MISITA,
Osnovi prava Evropske unije,
“Magistrat”, Sarajevo, 2002. god.

Osobito nam je zadovoljstvo konstatirati da je iz tiska izašla knjiga prof. dr. sc. **Nevenka Misite** “*Osnovi prava Evropske unije*”. Posebno zbog toga što je domaća literatura iz područja europskog prava dosta oskudna.

Autor u knjizi na sustavan način obrađuje izvanredno značajnu i aktualnu temu, posebno za Bosnu i Hercegovinu, koja se treba uskoro uključiti u globalne i regionalne integracije koje bi jasno ukazale na njezinu euroatlantsku usmjerenost. U tom smislu treba napomenuti da je BiH sredinom 2002. godine postala članicom Vijeća Europe, čime se obvezala prihvatiti niz pravnih instrumenata (primjerice, Europsku konvenciju o ljudskim pravima, Okvirnu konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina, Europsku socijalnu povelju i dr.).

Posebno bismo istaknuli da je u tijeku i postupak pristupanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji. Punopravno članstvo u Europskoj uniji trebalo bi biti strateški cilj državne politike Bosne i Hercegovine. U lipnju 1999. god. usvojen je Pakt o stabilnosti u Jugoistočnoj Europi, koji je osmišljen kao daljnji važan mehanizam promicanja zajedničke strategije stabilnosti i razvitka toga dijela Europe. Cilj Pakta jest olakšavanje i potpora državama jugoistočne Europe na putu ka punoj integraciji u euroatlantske strukture te u jačanju regionalne suradnje, a na temelju toga tzv. Zagrebačka konferencija, održana tijekom 2000. godine, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, SR Jugoslaviji i Makedoniji stavlja u izgled punopravno članstvo u Europskoj uniji. Na tom najvjerojatnije dugotrajnom i mukotrpnom putu treba, među ostalim, stvoriti i pretpostavke za cjelovito usklađivanje bosanskohercegovačkoga zakonodavnoga okvira s europskim pravnim standardima, pri čemu bi pravnim i drugim stručnjacima ova knjiga trebala biti od velike pomoći.

Nakon kraćega **Uvoda** (str. 1. - 6.), autor je knjigu sustavno uredio u četiri dijela, od kojih svaki dio sadrži više poglavlja i potpoglavlja.

Prvi dio, NASTANAK I RAZVOJ EVROPSKIH ZAJEDNICA I KONSTITUIRANJE EUROPSKE UNIJE (str. 7.-107.), sadrži tri poglavlja: Osnivanje europskih zajednica i institucionalna konsolidacija; Konstituiranje Unije i rekonstrukcija pravnog okvira; te Širenje Europske unije i paralelni integracijski tokovi.

U prvom dijelu autor se bavi nastankom i evolucijom Europske zajednice, odnosno njezinim prerastanjem iz pretežno ekonomske asocijacije šest država osnivača, u

političku zajednicu petnaest država, te daje i kraći prikaz paralelnih integracijskih tijekova na prostoru Europe.

Drugi dio, PRAVNA PRIRODA I OSNOVNI ELEMENTI PRAVNOG OKVIRA EUROPSKE UNIJE (str. 109. - 207.), sadrži dva poglavlja: Pravna priroda Europske zajednice i Europske unije; i Osnovni elementi pravnog okvira.

Autor tako podrobno analizira razna doktrinarna objašnjenja prirode Europske zajednice, a potom i Europske unije, koja, primjerice, inzistiraju na stajalištu da je kod Europske zajednice, odnosno Europske, unije riječ o međunarodnim organizacijama ili neofederalnoj strukturi. Potom detaljno obrađuje i temeljne elemente ustroja Europske unije, kao što su: fleksibilnost u uređivanju prava i obveza u područjima obuhvaćenim zajedničkom politikom, mjerodavnost, supsidijarnost, proporcionalnost, proračun i posebno status i temeljna prava "građanstva Unije".

Treći dio, KOMUNITARNO PRAVO (str. 209. - 361.), sadrži četiri poglavlja: Pojam, priroda i karakteristike komunitarnog prava; Izvori komunitarnog prava; Akti unijskih segmenata; te Ujednačavanje prava i implementacija komunitarnih propisa.

Nakon prikaza pojma, prirode i osobitosti ovoga *sui generis* pravnog poretka, autor je dao temeljit prikaz pravnih pravila kojima se uređuju odnosi u sklopu Europske unije. Posebno značajnim držimo pojmovno objašnjenje i detaljan prikaz posebne skupine izvora prava Europske unije, tzv. "sekundarnog prava", odnosno obvezujućih uredbi, direktiva i odluka, te neobvezujućih preporuka i mišljenja, koje, u skladu s odredbama Ugovora, usvajaju komunitarne institucije.

Četvrti i najopsežniji dio, INSTITUCIJE (str. 363. - 652.), sadrži pet poglavlja: Političke institucije i konzultativna tijela; Donošenje pravnih akata; Europski sud pravde i Sud prve instance; Djelovanje Europskog suda; te Ostale institucije i tijela.

Autor daje prikaz temeljnih političkih institucija i njihova djelovanja, ponajviše njihovih zakonodavnih aktivnosti, dok je značajan dio posvećen ustroju i postupanju pred Europskim sudom pravde.

Na kraju svakog dijela nalaze se **Zaključne napomene**, koje su, prema riječima autora, "pisane nešto ležernijim stilom... da bi se na taj način dobio širi prostor za ukazivanje na moguće pravce u daljnjem studiju institucionalnog i pravnog okvira Europske unije".

Pored temeljnog teksta, knjiga sadrži i niz **priloga** kojima je svrha pružiti čitateljima dodatne informacije i olakšati im snalaženje kod čitanja knjige.

Tako je, ispred samoga temeljnog teksta, knjiga opremljena i popisom kratice (**Skraćenice**, str. xxv-xxvii). Potom slijedi prilog "**Slučajevi rješavani pred Europskim sudom**" (str. xviii-lvi), u kojemu su slučajevi raspoređeni abecedno i kronološki. Konačno, slijedi i prilog "**Tablični prikaz numeracije (ekvivalenta) u smislu čl. 12. Amsterdamskog ugovora**" (str. lvii-lxiii), u kojemu se daje poredbeni prikaz starih i novih brojeva članaka, naslova i glava uvedenih ili rekonstruiranih Amsterdamskim ugovorom u odnosu na Ugovor o Europskoj uniji.

Kao sitnu zamjerku, spomenuli bismo da knjiga ne sadrži **kazalo pojmova** koje bi svakako čitateljima olakšalo korištenje ovom knjigom. I sam svjestan toga nedostatka, autor navodi da "knjiga ne završava na standardan način, a to će reći da nema indeks pojmova, rješenje je našao u relativno razuđenoj mreži naslova i podnaslova".

Na kraju knjige nalazi se bogati **Popis relevantne literature** (str. 653. - 676.).

Aktualnost teme, znanstvena razina, temeljitost obrade i uvažavanje teorijskih i praktičnih izvora (autor je pri pisanju imao u vidu komunitarne propise donesene do kraja 2001. godine), daju ovoj knjizi karakter visokovrijedne pravničke spoznaje. Djelo je pisano akribično i sustavno, ujednačenim, korektnim jezikom i stilom. Opseg od 676 stranica i čak 1210 bilješki pokazuje nam tečnost i jasnoću logično koncipiranih rečenica, suptilnih pravnih analiza i suvereno vladanje stručnom terminologijom.

Kako u domaćoj pravnoj publicistici o ovoj temi nije pisano na ovako cjelovit način, nesumnjivo je da knjiga predstavlja značajan doprinos razvitku znanosti europskog prava i posebno prava Europske unije. Iako će knjiga prije svega biti od velike koristi domaćoj stručnoj javnosti, a posebno pravničkoj, koja će na bilo kakav način biti involvirana u postupak pridruživanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji, od ništa manje pomoći neće biti i znanstvenicima i praktičarima, studentima dodiplomskih i poslijediplomskih studija, ali i svima drugima koji na bilo koji način dođu u dodir s problematikom europskog prava.